

Samarbete, nätverk, tillgänglighet och åtkomlighet inom museipolitiska program

Överdirektör Riitta Kaivosoja
10.2.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Varför ett museipolitiskt program?

- Vi behöver en gemensam vision om museiverksamheten i framtiden
 - vilka behov fyller museiverksamheten
 - vad för slags specialkunnande kan museerna erbjuda
 - för vem finns museerna och deras samlingar
 - med vilka slags medel kan målen uppnås
 - vem ansvarar för museiverksamheten, hur riktas resurserna
 - hurdant är ett bra museum, hur kan man beskriva verksamhetens art
- Hur har vår verksamhetsmiljö förändrats och hur kommer den att förändras?
- Är våra begrepp tidsenliga, är det nånting som blir i skymundan?
 - minne, bildning, kontinuitet, hållbar utveckling, pluralism, dialog, samgång?
- Vad är viktigt just nu? Hur förenas aktualitet med kontinuitet och långsiktighet?
 - tillgänglighet, välmående, regionalitet, inlevelse, mångkulturalism, integrering, kulturarvsfostran
 - samarbete och nätverk är centrala i verksamheten

Vad eftersträvas med ett museipolitiskt program?

Syftet med ett museipolitiskt program är att

- öka alla befolkningsgruppers **möjligheter till deltagande** inom museibranschen och kulturarvet
- stärka **museibranschens genomslagskraft** i samhället
- fästa uppmärksamheten speciellt vid program som omfattar **barn och unga** och på **servicens tillgänglighet**.

Programmet ska fokusera på

- målen inom kulturpolitiken och verksamhetsmiljöns förändringar lokalt, regionalt, nationellt och internationellt
- musei- och kulturarvsbranschens indirekta inverkan på främjandet av välmående och kreativitet samt tillväxt och sysselsättning
- en totalreform av museilagen.

För vem är programmet avsett?

- Museerna
 - att kristallisera målen och att ta dem till sig
 - att utvidga kunnandet, att få det att växa och dela med sig av det
 - profilering och att känna igen kundernas behov
 - att främja arbetsfördelningen och att leta fram gemensamma lösningar
- Beslutsfattare och finansiärer
 - det som museet kan erbjuda samhället, att få alla att ställa sig bakom de gemensamma målen
 - på vilket sätt och hur riktas resurserna
 - att få kulturen, konsten och naturarvet att bli en del av den samhälleliga diskussionen
- Intressenter och partners
 - att kunna peka på de möjligheter som museiverksamheten erbjuder och på expertisen inom området
 - att satsa på partnerskap, att utvidga diskussionen
 - att inleda samarbete med övriga minnesanknutna organisationer, med konstfältet, social- och hälsosektorn

Undervisnings- och kulturministeriets förhållande till det finländska museifältet

- I statsrådet är det undervisnings- och kulturministeriet som ansvarar för museerna och för kulturarvet
- Museiverket är en expertorganisation som sorterar under ministeriet. Dess uppgift är att utveckla museibranschen.
- Ministeriet finansierar statliga, kommunala och privata museer.
- Kommunala och privata museer finansieras med stöd av statsandelssystemet
- Museilagen och statsrådets förordning om museer omfattar bestämmelser om museernas uppgifter och om förutsättningarna för statsandelar

Hur ser den professionella museisektorn ut?

Kommunala och privata museer med rätt till statsandel (125)	Övriga museer som sköts på heltid (27)
Museer som får förhöjd statsandel (54) • Landskapsmuseer (22) • Regionala konstmuseer (16) • Riksomfattande specialmuseer (16)	Statliga museer och universitetsmuseer (9) • Statliga museer (5) ○ Riksmuseer (3: Finlands nationalmuseum, Nationalgalleriet, Naturhistoriska centralmuseet) ○ Övriga statliga museer (2) • Universitetsmuseer (4)
Övriga museer med rätt till statsandel (71)	Övriga museer (kommunala och privata museer som inte får statsandelar) (18)

Hur fungerar vi?

- Tillsammans med museerna, på ett nydanande och ifrågasättande sätt
- Mandatperioden för den museipolitiska arbetsgruppen som UKM har tillsatt är 1.8.2015–31.12.2016
- Arbetsgruppens uppgift är att:
 1. Fokusera på linjedragningarna för och tyngdpunkterna inom museiverksamheten i Finland
 2. Ta ställning till museiväsendets struktur, statsandelssystemets funktion och grunderna för hur finansieringen riktas
 3. Kartlägga den regionala museiverksamhetens tillstånd och speciellt de behov som finns att utveckla konstmuseerna i landskapen och i regionerna
 4. Kartlägga utnyttjandet av museerna och kulturarvet som en resurs och som en motor för ny verksamhet inom olika sektorer
 5. Lägga fram förslag för att förnya verksamhetssätten och för att sprida god praxis
 6. Bedöma museilagens tidsenlighet och behovet av en helhetsreform

Om samarbetet och om nätverk (1/2)

- Museerna är samhällets minne, de fungerar som en del av samhället
 - Samarbete behövs för att tillfredsställa kundernas behov
- Att förena och dela på kunskandet samt resurserna, nätverk för samarbete och partnerskap är nödvändiga
- Museerna bedriver samarbete i många former:
 - Museicentren som ett koncept
 - Regionalt samarbete: större enheter – förutsätter eventuellt inte samgång museerna emellan
 - Samlingscenter är exempel på regionalt samarbete
 - Landsomfattande samarbete
 - TAKO-nätverket är ett utmärkt exempel på samarbete som omfattar samlingarna
 - Nätverket som omfattar Trafiikki-museerna: syftet är att förbättra synligheten

Om samarbetet och om nätverk (2/2)

- Aktiv nätverksbaserad verksamhet och samarbete finns på många fronter, trots det är det viktigt att utveckla samarbetet och att möjliggöra det
- Samarbete över sektorgränserna: nya nätverk, att svara på aktuella teman, partnerskap av ett nytt slag
- Ökad delaktighet och allt oftare arbetar man tillsammans, museernas verksamhet stärker växelverkan och gör det möjligt för människor att på eget initiativ värna om kulturarvet samt om kultur- och naturmiljöerna
- Avvecklandet av eventuella strukturella eller administrativa hinder inom kulturpolitiken, att få fram sporrande lösningar

Åtkomst och tillgänglighet

- Regeringens spetsprojekt är att förbättra konstens och kulturens tillgänglighet
- Att förbättra museitjänsternas tillgänglighet och att öka medborgarnas möjligheter till deltagande
 - Tjänster, möten och växelverkan på ett fysiskt plan och på nätet
- Digitaliseringen har möjliggjort en mångdimensionell växelverkan i realtid
 - Museernas tillgänglighet har ökat: nätsidor, pedagogiskt material, samarbete i sociala medier
 - Digitaliseringen har ökat samlingarnas tillgänglighet
 - Samlingarna som en resurs, att dela informationen och innehållet, mångsidig användning och mångsidigt utnyttjande
- Utöver synligheten ökar samarbetet tillgängligheten
 - Finna.fi är en sajt med material från bibliotek, museer och arkiv

Vad eftersträvar vi med museiverksamheten i framtiden?

Museifältets vägbild för att bygga upp en vision:

- Syftet är spänst, specialisering, samarbete över sektorgränserna
- Större enheter, mera innovativ allokering av resurserna
- Det regionala arbetet är viktigt, områdenas specifika identitet träder fram
- Museerna måste varje dag arbeta för sitt existensberättigande i samhället
- Måste kunna svara på vad, varför och för vem arbetet görs
- Måste kunna finna de centrala uppgifterna, fatta beslut och motivera besluten
- Identifiera styrkeområden och kunna förnya sig utgående från dem

Hur avspeglar sig förnyelsen i arbetet med samlingarna?

- Museilagen omfattar bestämmelser om bevarandet av samlingarna, ändamålsenliga utrymmen och planligheten gällande samlingarna
- Samlingarna är i brännpunkten när museerna förnyas, fokus ligger på samlingarna
- Att bygga ut samlingarna, bevara dem och forska i dem, uppgiften att sköta om dem styr långt resursernas användning. Detta kräver sakkunskap.
- Digitaliseringen gör det möjligt att erbjuda tillgängliga samlingar oberoende av tid och plats

Förnyelse kräver

- Ett fungerande samarbete, arbetsfördelning och kunnande som sprids på olika aktörer
- Nya sätt att dokumentera och lagra kulturarvet
- Lösningar som med avseende på samlingarna är museietiskt hållbara men nydanande

Tack!